

Aan het Bestuurlijk Overleg Waddengebied
T.a.v. de voorzitter De heer M.G.J. Harbers
Ministerie van I&W
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Kenmerk: 20230614-1

Betreft: Advies Omgevingsberaad voor het Waddengebied aan het BOW 26 juni 2023
Leeuwarden, 14 juni 2023

Geachte heer Harbers,

Op 8 juni jongstleden heeft het Omgevingsberaad voor het Waddengebied gesproken over de agenda en bijbehorende stukken van het Bestuurlijk Overleg Waddengebied van 26 juni aanstaande. Naar aanleiding van deze bespreking komt het Omgevingsberaad voor het Waddengebied tot het onderstaande advies over enkele onderwerpen.

Beleidskader Natuur Waddenzee

Het Omgevingsberaad voor het Waddengebied (in het vervolg Omgevingsberaad) ziet het Beleidskader Natuur, zoals we eerder ook reeds aangaven, als een belangrijk onderdeel van het Uitvoeringsprogramma Waddengebied 2021-2026 waar cumulatie en het voorzorgsbeginsel meer worden uitgewerkt. Eerder hebben we aangedrongen op voortgang en in die zin is het goed dat er nu een plan van aanpak ligt.

Het Omgevingsberaad is van mening dat het voorliggende plan van aanpak nog duidelijk 'work in progress' is, en vindt dat er nog wel een en ander moet worden toegevoegd om positief te kunnen zijn. Een eerste toevoeging zou moeten zijn om meer inkleuring te geven aan de gedane toezegging van een navolgbaar, voorspelbaar en transparant beleid. De deelnemers in het Omgevingsberaad hebben eerder inhoudelijke inbreng geleverd en voelt zich onvoldoende gehoord. Zo is bijvoorbeeld niet duidelijk wat er met deze inhoudelijke inbreng is gedaan. Daarom kan het Omgevingsberaad nog niet instemmen met het voorliggende Plan van Aanpak en adviseert daarom dat LNV zo spoedig mogelijk met de deelnemers van het Omgevingsberaad in gesprek gaat, om te komen tot een gedragen plan van aanpak.

Daarnaast verdient het hoofdstuk omgevingsmanagement/participatie concretere invulling. Dit hoofdstuk is juist relevant voor de stakeholders. Het biedt hen in deze vorm nog onvoldoende vertrouwen in een tijdige en adequate betrokkenheid bij zowel het proces om te komen tot een beleidskader natuur als het tot stand komen van het toetsingskader. Het is van groot belang dat er gewerkt wordt volgens de lijnen van de afgesproken governance, ook in de samenstelling van het Kernteam.

Mijn beeld is dat er draagvlak bij de partijen die nu niet kunnen instemmen is te verkrijgen, maar daar zijn wel gesprekken voor nodig. Door onduidelijkheid over het participatieproces is er ook nog geen helderheid wanneer die punten besproken kunnen worden. Een eerste stap in het proces zou kunnen zijn met de stakeholders in gesprek te gaan over op het voorliggende document.

Verder verdient het aanbeveling het Unesco convenant bij deze uitwerking te betrekken. Dit document bevat afspraken tussen overheden en stakeholders die de nominatie mogelijk maakte en diende ook als uitgangspunt voor de formuleringen in de Agenda voor het Waddengebied zelf. Daar is met zoveel woorden onder andere opgenomen dat 'met de erkenning van de natuurwaarden als dominant kenmerk, gevestigde menselijke activiteiten een onlosmakelijk deel uitmaken van de karakteristieke waarden van het Waddengebied'.

Bereikbaarheid

Tijdens het Omgevingsberaad bleek dat de door uw medewerkers geschetste aanpak van de bereikbaarheid van de Waddeneilanden, met name de integrale benadering (passagiers, vracht, eilanden, havens) op een breed draagvlak kan rekenen. Daarbij de volgende aantekeningen onzerzijds:

- Bereikbaarheid van de havens en van de eilanden zijn twee verschillende onderdelen binnen de geschetste aanpak.
- De bereikbaarheid van de havens omvat veel meer dan in het huidige proces is voorzien. Feitelijk ligt de focus in het huidige proces op de bereikbaarheid van de eilanden.
- Vanwege de acute problemen in de bereikbaarheid van de eilanden maar ook vanwege de concessieverlening staat er druk op het totale proces. Dat werkt negatief voor de processen gericht op de bereikbaarheid van de havens. Temeer omdat er ook andere UP's en activiteiten zijn gestart die direct met de bereikbaarheid van havens verbonden zijn.
- Het lijkt ons goed om het proces te ontwerpen waarmee alle discussies over bereikbaarheid gevoerd worden, van een slimme uitwerking en planning te voorzien opdat de onderdelen elkaar versterken in plaats van hinderen.

Onderzoekopdracht financiering opgave Waddengebied

Het voorliggende voorstel richt zich op de periode ná het Waddenfonds en bij het totstandkomen van een volgende regeringscoalitie. Daarin kunnen wij ons goed vinden. Voor de tussentijd – de periode tussen nu en einde 2026 – is in opdracht van het Omgevingsberaad en het Investeringskader Waddengebied enig voorwerk gedaan. Vooral om de bestaande financieringsbehoefte in beeld te brengen en door na te gaan of met de bestaande grote fondsen de integrale opgaven te financieren zijn. Wij stellen u voor om tegelijk met uw opdracht, bijgaande notitie 'Naar een integraal Kustfonds Wadden' te behandelen en om tegelijk een verdere verkenning daarvan te op te starten, samen met de regio (bijlage).

Green Shipping

Dit onderwerp staat op uw agenda. In het Omgevingsberaad is hierover gesproken, op basis van een brief van de heer Harm Post, ondersteund door een notitie over de realisatie van de doelen. Tijdens de Toogdag van 3 februari 2020 sprak Harm Post destijds met de digitaal aanwezige minister van I&W over het Green Shipping programma, onder andere ook over de problematiek van certificering en de ombouw van visserij schepen. De minister van I&W heeft toegezegd dat haar departement het programma maximaal zou bij staan om de problematiek op te lossen. De minister van LNV heeft financiële middelen toegezegd om de transitie naar CO2 vrije visserij schepen te laten plaatsvinden. Alle pogingen om oplossingen te vinden zijn echter gestrand, zowel wat betreft de certificering als het verder CO2 neutraal varen. Het lijkt ons dat uw ministeries en de verzamelde havens in het Waddengebied niet van mening verschillen over de doelen en ook met het Green Shipping team en de havens in gesprek wil over de aanpak. In de huidige notitie staan de oplossingsrichtingen en aandachtspunten meer in detail omschreven.

Wij adviseren de minister van I&W daarom een taskforce in te stellen, samengesteld uit vertegenwoordigers van de ministeries van I&W en EZK samen met het programma

Green Shipping Waddenzee. Die taskforce heeft als doel tot een praktisch uitvoerbare strategie te komen, en hierover in een volgend BOW te rapporteren.

Actualiteiten

Het Omgevingsberaad heeft gevraagd om bij het Agendapunt Actualiteiten een update te geven over de manier waarop het rijk om wil gaan met de gestarte juridische procedures rond de garnalenvisserij en het beheerplan Natura 2000.

Uiteraard tot nadere toelichting bereid,
Hoogachtend,

Drs. A.A.M. Brok
Voorzitter Omgevingsberaad Waddengebied